

Kodeks Etyki Zawodowej Polskiego Stowarzyszenia Aktuaruszy

Uwaga: wyrazy zapisane *kursywą* zostały zdefiniowane w Rozdziale 2 „Definicje”.

Rozdział 1. Zasady ogólne

1.1 Cel

1.1.1 Niniejszy „Kodeks” zawiera wytyczne dotyczące zachowań, których oczekuje się od *aktuaruszy* podczas wykonywania zawodu, tak by dać *użytkownikom wyników prac* pewność, że są one wykonywane profesjonalnie i z należyłą starannością.

1.1.2 Kodeks zawiera również wytyczne dotyczące zachowań oczekiwanych od *aktuaruszy* w szerszym kontekście, co opisuje punkt „1.2 Zastosowanie”.

1.2 Zastosowanie

1.2.1 W odniesieniu do zasad określonych w Rozdziale 3:

(a) oczekuje się, że w wykonywaniu swojej pracy oraz w szerszym kontekście, które można uznać za związane z wykonywaniem zawodu aktuarusza, *aktuarusze* będą się stosować do Zasady A („Uczciwość”)

Wykonywanie *usług zawodowych*

(b) W odniesieniu do wykonywania zawodu aktuarusza (wykonywanym za lub bez wynagrodzenia) od *aktuaruszy* oczekuje się przestrzegania Zasad B - E („Kompetencji i staranności”, „Zgodności”, „Bezstronności” i „Komunikacji”)

Pozostała praca

(c) W odniesieniu do wykonywanej pracy, innej niż wykonywanie zawodu aktuarusza (o ile taka ma miejsce i niezależnie czy jest wykonywana za lub bez wynagrodzenia), *aktuarusze* powinni *ocenić*, czy i w jakim zakresie należy zastosować się do ducha i intencji Zasad B - E („Kompetencji i staranności”, „Zgodności”, „Bezstronności” i „Komunikacji”), przy uwzględnieniu uzasadnionych oczekiwań *użytkowników wyników takiej pracy*, jej charakteru, zasad oraz standardów mających do niej zastosowanie i innych istotnych czynników.

Rola wspierająca

(d) *Aktuarusze* mogą pełnić rolę wspierającą, w której inna osoba niż *aktuarusz* ponosi ostateczną odpowiedzialność za wykonaną pracę. W celu uniknięcia wątpliwości, *aktuarusze* pełniący rolę wspierającą powinni przestrzegać zapisów Kodeksu (w rozumieniu punktów 1.2.1 (a)-(c)), przy zastrzeżeniu, że ocena ich działania w kontekście Kodeksu uwzględniałaby takie czynniki, jak zakres odpowiedzialności w danej sprawie i poziom doświadczenia zawodowego.

Przestrzeganie ducha i intencji Kodeksu

- (e) Kodeks nie jest kompletnym opisem zachowań, które należy przyjąć lub których należy unikać. Oczekuje się, że *aktuariusze* będą przestrzegać nie tylko litery, ale także ducha i intencji Kodeksu.

1.2.2 W ramach Kodeksu:

- (a) sformułowanie „musi”, „ma obowiązek” lub „nie wolno” oznacza, że wskazane działanie jest obowiązkowe, a nieprzestrzeganie wskazanego działania będzie stanowić odstępstwo od niniejszego Kodeksu,
- (b) sformułowanie „powinien” oznacza, że w normalnych okolicznościach *aktuariusz* powinien postępować zgodnie z sugerowanym działaniem, chyba że spowodowałoby to wynik, który byłby niewłaściwy lub potencjalnie wprowadzający w błąd. Jeżeli w ramach wykonywania *usług zawodowych* sugerowane działanie nie było przestrzegane, *aktuariusz* powinien ujawnić ten fakt *użytkownikom wyników swoich prac* i podać powód niezastosowania wskazanego działania.

- 1.2.3 Żadne z postanowień niniejszego Kodeksu nie wymaga od *aktuariusza* działania niezgodnego z przepisami prawa. W przypadku niezgodności pomiędzy niniejszym Kodeksem, a przepisami prawa, priorytet mają przepisy prawa, z tym, że „przepisy prawa” nie mają zastosowania do zapisów umownych.

Rozdział 2. Definicje

Poniżej przedstawiono definicje terminów związanych z Kodeksem.

- 2.1 *Aktuariusz* - Członek Rzeczywisty albo Członek Stowarzyszony Polskiego Stowarzyszenia Aktuariuszy.
- 2.2 *Użytkownik wyników prac* - każda osoba prawna lub fizyczna (zwykle obejmująca *zleceniodawcę*), która korzysta z wyników *usług zawodowych aktuariusza*.
- 2.3 *Zleceniodawca* - strona, która zatrudnia lub angażuje dostawcę *usług zawodowych aktuariusza*. *Zleceniodawcą* będzie zazwyczaj osoba lub instytucja korzystająca bezpośrednio z usług *aktuariusza* lub pracodawca *aktuariusza*.
- 2.4 *Ocena* - osąd *aktuariusza* oparty na wykształceniu i doświadczeniu aktuarialnym (lub innym, odpowiednim w danym kontekście).
- 2.5 *Usługi zawodowe* – Wszelkie usługi świadczone przez *aktuariusza* dotyczące zakładu ubezpieczeń, zakładu reasekuracji, systemu emerytalnego, funduszu emerytalnego, firmy usług finansowych, transakcji finansowych oraz inne usługi świadczone przez *aktuariusza* w oparciu o zasady aktuarialne.

Rozdział 3. Zasady

A. Uczciwość

Aktuarium ma obowiązek postępować zgodnie z najwyższymi standardami uczciwości.

B. Kompetencja i staranność

Aktuarium ma obowiązek wykonywać zawód aktuarium w sposób kompetentny i staranny.

C. Zgodność

Aktuarium ma obowiązek działać zgodnie z przepisami prawa i wymogami zawodowymi.

D. Bezstronność

Aktuarium nie wolno dopuszczać do stronniczości, konfliktu interesów lub nieuzasadnionego wpływu innych na swoją *ocenę*.

E. Komunikacja

Aktuarium ma obowiązek komunikować się w odpowiedni sposób i spełniać obowiązujące standardy sprawozdawczości.

Rozdział 4. Szczegółowy opis Zasad

Poniższe zapisy, które stanowią część Kodeksu, mają na celu wyjaśnienie, w jaki sposób (w sytuacjach opisanych w ust. 1.2.1) *aktuarium* ma interpretować i stosować Zasady opisane w Rozdziale 3.

Niniejsze zapisy nie wyczerpują wszelkich zagadnień związanych ze stosowaniem Kodeksu, a *aktuarium* powinien samodzielnie *ocenić* kwestię przestrzegania nie tylko litery, ale także ducha i intencji Kodeksu.

A. Uczciwość

- A1 *Aktuarium* ma obowiązek wykonywać pracę w sposób uczciwy, kompetentny i staranny oraz (pod warunkiem zgodności z przepisami prawa i wymogami zawodowymi) wypełniać swoje obowiązki wobec *zleceniodawcy*.
- A2 *Aktuarium* nie wolno działać w sposób, który mógłby zaszkodzić reputacji zawodu *aktuarium*, zarówno w trakcie wykonywania pracy, jak i w innych okolicznościach, w których zachowanie można byłoby uznać za naruszające godność zawodu *aktuarium*.
- A3 *Aktuarium* nie wolno świadczyć ani reklamować działań, co do których *aktuarium* wie lub przy zachowaniu należytej staranności powinien wiedzieć, że są fałszywe lub wprowadzające w błąd, zawierają stwierdzenia lub informacje podane w wyniku zaniedbania lub pomijają albo zaciemniają informacje, które należałoby uwzględnić, a w wyniku czego wprowadzają w błąd. W przypadku, gdy *aktuarium* dowie się, że został powiązany z takimi działaniami, *aktuarium* ma obowiązek podjąć kroki, by przestać być z nimi kojarzony. Przepis ten nie uniemożliwia *aktuarium* wykonywania pracy na podstawie:

- założeń lub metodologii określonej przez *zleceniodawcę* lub stronę trzecią, pod warunkiem, że jeżeli *aktuarusz* nie zgadza się z takimi założeniami lub metodologią, ujawnia ten fakt *użytkownikowi wyników prac* lub
- założeń lub metodologii określonych na podstawie przepisów prawa lub wymogów zawodowych.

A4 *Aktuarusz* powinien okazywać szacunek i współpracować z innymi osobami działającymi na rzecz *zleceniodawcy*.

A5 Z zastrzeżeniem przepisów prawa, wymogów zawodowych i obowiązków sprawozdawczych *aktuarusz* ma obowiązek przestrzegać tajemnicy otrzymanych informacji poufnych.

A6 *Aktuarusz* poproszony o podjęcie się *usług zawodowych* świadczonych uprzednio przez inną osobę musi rozważyć, czy właściwe jest skonsultowanie się z poprzednim wykonawcą, aby upewnić się, czy nie istnieje jakakolwiek przyczyna, stanowiąca przeszkodę w podjęciu się świadczenia takich usług.

B. Kompetencja i staranność

B1 *Aktuarusz* powinien wykonywać *usługi zawodowe* starannie, dokładnie i terminowo.

B2 *Aktuarusz* może wykonywać określone *usługi zawodowe* tylko w przypadku, gdy:

- jest kompetentny i ma odpowiedni poziom wiedzy i doświadczenia lub
- działa w oparciu o porady i instrukcje osoby, która ma odpowiedni poziom wiedzy i doświadczenia, a *zleceniodawca* jest tego świadomy lub
- działa pod bezpośrednim nadzorem innej osoby, która bierze odpowiedzialność zawodową za jego pracę.

B3 Przed przekazaniem wyników świadczonych *usług zawodowych*, *aktuarusz* powinien się upewnić, że są one zgodne z jego najlepszą wiedzą i nie zawierają istotnych błędów.

B4 Przed rozpoczęciem świadczenia *usług zawodowych*, *aktuarusz* powinien uzgodnić ze *zleceniodawcą* charakter i zakres swoich obowiązków.

B5 *Aktuarusz* ma obowiązek rozwijać wiedzę i umiejętności w sposób odpowiedni do swojej roli i spełniać wymagania Polskiego Stowarzyszenia Aktuaruszy dotyczące Stałego Podnoszenia Kwalifikacji Zawodowych (CPD).

C. Zgodność

C1 *Aktuarusz* ma obowiązek wykonywać swoje zadania w sposób, który chroni szeroko rozumiany interes publiczny, poprzez przestrzeganie obowiązujących standardów technicznych i zawodowych.

C2 *Aktuarusz* ma obowiązek dbać o dobre imię i wizerunek Polskiego Stowarzyszenia Aktuaruszy.

C3 *Aktuarusz* ma obowiązek brać pod uwagę wszelkie kodeksy, regulaminy, standardy, wytyczne i podobne dokumenty obowiązujące w ramach Polskiego Stowarzyszenia Aktuaruszy.

- C4 *Aktuarusz*, który posiada wiedzę o oczywistym, do tej pory nierozwiązanym i istotnym naruszeniu Kodeksu przez innego *aktuarusza*, powinien rozważyć skorygowanie tego naruszenia poprzez rozmowę z takim *aktuaruszem*. Jeżeli próba rozmowy nie została podjęta lub nie przyniosła rezultatu, o ile nie koliduje to z przepisami prawa lub nie jest ujawnieniem informacji poufnych *aktuarusz* powinien zgłosić naruszenie do Komisji Dyscyplinarnej Polskiego Stowarzyszenia Aktuaruszy.
- C5 *Aktuarusz* podlega postępowaniu przewidzianemu w ramach Regulaminu Polskiego Stowarzyszenia Aktuaruszy – Dyscyplina Publiczna i z uwzględnieniem prawa do odwołania w ramach tych zasad, ma obowiązek zaakceptować wyrok lub decyzję wydane w ramach procedury dyscyplinarnej.

D. Bezstronność

- D1 *Aktuarusz* nie może świadczyć *usług zawodowych*, które wiążą się z rzeczywistym lub potencjalnym konfliktem interesów lub brakiem (albo domniemanym brakiem) obiektywizmu, chyba że zdolność *aktuarusza* do bezstronnego działania nie została naruszona, a jednocześnie nastąpiło ujawnienie *zleceniodawcy* rzeczywistego lub potencjalnego konfliktu interesów lub braku obiektywizmu.
- D2 *Aktuarusz* powinien terminowo i w formie pisemnej udzielić *zleceniodawcy* informacji o wszelkich źródłach dochodu, mogących wpłynąć na świadczenie jego usług na rzecz *zleceniodawcy*. Niniejszy zapis nie ma zastosowania do wynagrodzenia w przypadku, gdy *zleceniodawca* jest pracodawcą *aktuarusza*.

E. Komunikacja

- E1 *Aktuarusz* ma obowiązek terminowo informować o wynikach świadczonych *usług zawodowych*, w stylu i formie odpowiednich do okoliczności, mając na uwadze potrzebę wskazania konsekwencji swoich analiz i porad, w sposób, który jest zrozumiały dla *użytkowników wyników prac*.
- E2 O ile poniższe wymogi nie zostaną uznane przez *aktuarusza* za nadmierne w danej sytuacji, *aktuarusz* przekazując wyniki świadczonych *usług zawodowych* powinien:
- określić, kto jest autorem wyników,
  - określić odpowiedzialność za wyniki, wskazując (o ile takie istnieją) zidentyfikowane zastrzeżenia,
  - określić rolę w jakiej działa,
  - zidentyfikować *użytkownika wyników prac* oraz analiz i zaleceń zawartych w komunikacji,
  - określić cel i zakres pracy oraz
  - wskazać, w jakim zakresie i w jaki sposób możliwe jest uzyskanie dodatkowych informacji lub wyjaśnień od *aktuarusza* lub osoby trzeciej

Rozdział 5. Postanowienia końcowe.

Niniejszy kodeks etyki zawodowej Polskiego Stowarzyszenia Aktuariuszy został uchwalony przez Zarząd Polskiego Stowarzyszenia Aktuariuszy w dniu 22 października 2020 i wchodzi w życie w dniu 22 października 2020.

Z dniem 22 października 2020 uchyla się poprzedni Kodeks Etyki Zawodowej Polskiego Stowarzyszenia Aktuariuszy.